

1. Schager Wiel

De **Schager Wiel** is een natuur- en recreatiegebied aan de zuidwestkant van Schagen.

Hart van het gebied vormt het meer 'De Wiel', gevormd tijdens een grote overstroming in de stormen van 1248.

De grote dijkolk Schagerwiel is ontstaan tijdens de grote overstromingen van de 12e en 13e eeuw, na doorbraken van de Westfriesedijk in 1170 en 1248. Die dijk boog toen bij Sint Maarten scherp oostwaarts richting Valkkoog – bij het wiel heet hij nog steeds Oudedijk. Burghorn, de oudste polder van Nederland bestond toen nog niet: dat was slikland dat pas na het leggen van de Nieuwedijk in 1461 op de zee veroverd en ontgonnen kon worden, op initiatief van Willem de Bastaard, de eerste Heer van Schagen. Het huis dat hij liet bouwen is in de loop van de tijd verdwenen, evenals de rest van het dorpje 'Burchhorne'.

Deze stormen hebben er zeer waarschijnlijk ook toe geleid dat bij Callantsoog de kust werd doorbroken door de zee en het achterliggende land onder water zette.

Ook Friesland en Groningen liepen onder water.

In 1969 werd het gebied onderdeel van het bestemmingsplan van de nieuwe wijk Waldervaart. Daarin werd vastgelegd dat de Schager Wiel recreatiegebied is. Aan de oever van het meer staat zwembad De Wiel. Vroeger was dit een buitenzwembad met ernaast **het Wittekruisbad**, speciaal bestemd voor de minder bedeelden.

Tegenwoordig is dit inmiddels in verval geraakte terrein onderdeel van het natuurgebied Schager Wiel, waar in 2006 een stadsstrand werd geopend.

Wandelroutes vanaf dit startpunt

- De **rode Schagerwielroute** gaat door de open zuidwestkant van de stad (5,54).
- De **paarse Burghornroute** voert om de zeekeipolder Burghorn heen (10,29).
- De **oranje Oudedijkroute** loopt via de Oudedijk onder meer over een voormalige trambaan (5,04).

2. Polder Burghorn bij Schagen - Voormalig slikland met stederechten

De Burghorn, gelegen ten westen van Schagen, is één van de oudste polders van Nederland. Omsloten door de Valkkogerdijk, Oudedijk en Nieuwedijk ligt daar een stuk land met een eeuwenoude geschiedenis. Het was 'Willem de Bastaard', heer van Schagen, die in 1456 het octrooi kreeg om de Burghorn te bedijken.

Het betrof zo'n driehonderd hectare slikland dat na diverse dijkdoorbraken en de daarbij horende overstromingen buiten de naar het oosten verlegde West-Friese Omringdijk was komen te liggen. De bedijking rond dit gebied maakte Burghorn tot een zogenoemde 'aandijkingspolder'. De eerste polders door drooglegging van een waterplas ontstonden pas een eeuw later, na de introductie van de watermolen.

3. Kerkje Valkkoog

Vlak bij de Omringdijk van het oude West-Friesland ligt **Valkkoog**, een dorp van nog geen 150 inwoners, maar met een vele-eeuwenoude geschiedenis. Valkkoog bestond uit 4 terpen met een aanvang van ongeveer 1170. De naam van het dorp komt ook voor in een brief uit 1250 van abt Lubbert II van de abdij van Egmond met een zeesluis naar de nog niet drooggemaakte Burghorn (1456). Het dorp ligt aan de voet van de Valkkogerdijk. Die dijk dateert nog van voor de West-Friese Omringdijk (gesloten in 1320). De polder Valkkoog werd bemalen door diverse poldermolens. **De Groenvelder** is de enige resterende molen hiervan.

Hart van Valkkoog is het kerkje, eeuwenoud net als het dorp. Het wordt gebruikt voor dorpsbijeenkomsten, exposities, soms voor kerkdiensten, voor huwelijksluitingen en uitvaartdiensten. Niet zelden wordt daarbij het prachtige, antieke **Ademaorgel** bespeeld. **Het kerkje** is vooral de gedroomde concertzaal, met een heerlijke akoestiek, perfect geschikt voor kamermuziek en pianorecitals. Elk winterhalfjaar is er een serie avondconcerten, in twee genres: wereldmuziek en klassieke kamermuziek van topklasse. Grote namen van de klassieke concertpodia hebben hier opgetreden. Maar natuurlijk ook het welbekende **Zeemanskoor Onder Zeil!**

4. Groenveldse molen

Het **dorp Groenveld** bestaat uit vier straten: De Groenveldsdijk, Sluiswegje, Valkkogerweg en de Groenvelderweg. De grootste afstand in het dorp (van eind tot eind) is 603 meter.

De Groenvelder, Sint Maarten of Molen van de Polder Valkkoog is een rond 1560 De Groenvelder, Sint Maarten of Molen van de Polder Valkkoog is een rond 1560 gebouwde poldermolen in Groenveld met een eikenhouten achtkant. De molen is een zogenaamde grondzeiler. Hij bemaalt de polder Valkkoog, ten tijde van de oprichting ca. 497 ha.

5. St. Maarten wiel

Langs de dijken in de omgeving van Sint Maarten zijn door diverse dijkdoorbraken kleine meertjes ontstaan. Waar gaten in de dijken werden geslagen, vormden de kolkende watermassa's diepe plassen. Deze zogenaamde wielen waren te diep om leeg te malen of te dempen. Na een dijkdoorbraak werd daarom een nieuw stuk dijk om het ontstane gat aangelegd.

6. West-Friese Omringdijk

Op nog geen 25 kilometer van Amsterdam ligt dit provinciale monument met een totale lengte van 126 kilometer. Dit wonder van menselijke hand is al 800 jaar oud en verbindt de historische steden Alkmaar, Hoorn, Enkhuizen en Medemblik. De Omringdijk slingert als een groene route door het landschap en leidt de bezoekers van West-Friesland langs het weidse landschap met zijn unieke vergezichten, de typische lintdorpen met stolpboerderijen en de voormalig VOC-steden met hun prachtig bewaard gebleven binnensteden. Een groot deel van dijk vormt nog altijd de grens tussen land en water, elders loopt de dijk dwars door het land tussen polders en droogmakerijen als een monument voor eeuwen van strijd tegen het water.